Вступ до ПОСЛАННЯ АПОСТОЛА ПАВЛА ДО ФИЛИП'ЯН

Послання до филип'ян належить до листів, які апостол Павло написав із в'язниці, і адресоване церкві, яку він заснував у місті Филипи під час другої місіонерської подорожі (Дії 16). Це місто було засноване та назване батьком Олександра Македонського, Филипом, і користувалося особливими привілеями римської колонії. Церква фінансово підтримала служіння Павла в двох попередніх випадках (4:16), і спорядила Епафродита доставити Павлу їхній третій дар, щоб допомогти йому під час його ув'язнення. Коли Епафродит одужав від майже смертельної хвороби (2:27), Павло відправив його назад із листом до християн церкви, щоб розвіяти їхні страхи та подякувати їм за постійну допомогу.

Зміст

1:1–11	Вітання та вдячність
1:12–26	Особисті труднощі в проповіді євангелія, з якими стикнувся Павло
1:27–28	Тематичне твердження
1:29–30	Витримуйте страждання
2:1–30	Уособлюйте смирення
3:1–21	Стережіться ворогів
4:1	Тематичне перефразування
4:2–23	Заключні зауваження: увіщання, вираження вдячності та радості

Головна тема

Головна концепція Послання викладена в 1:27 і повторена в 4:1: поводьтеся гідно євангелія, твердо відстоюючи його. Християни повинні стійко переносити страждання. Вони повинні неухильно наслідувати смиренність Христа. Вони повинні твердо протистояти ворогам хреста. Одним словом, вони повинні твердо стояти в Господі (4:1). Ця тема повторюється і в паралельних закликах: «звершуйте своє спасінням» (2:12); «чого ми досягли, в тому треба жити» (3:16); «чого навчилися… оце й робіть» (4:9). Ключове слово Послання – «радість» і його похідні форми – зустрічаються 16 разів. Християнське життя у стійкому «стоянні в Господі» повинно бути насичене й пронизане радістю в усіх його обставинах.

КІНЦЕВІ ПРИМІТКИ 4

ПОСЛАННЯ АПОСТОЛА ПАВЛА ДО ФИЛИП'ЯН

1:1 аБукв. *наглядачами*

[1:7] Слово, перекладене як «оборона» («захист» в НПУ), або апологія, вживається також у 1 Петра 3:15 і стосується обов'язку всіх християн захищати Слово Боже, ведучи логічний, раціональний діалог з іншими, щоб довести **істинність** євангелія (див. Дії 9:22; 17:2–3; 18:4, 28; 19:8; 24:25; 28:23). Докладніше про апологетику дивіться в Спеціальному розділі на стор. 2 коментарів до Книги Дії.

1:28 аУ NU-тексті – *вашого спасіння.*

[1:29–30] *Дивіться Спеціальний розділ на стор. 14 коментарів до Йова щодо Божої любові та страждань.*

[2:6–7] Деякі богослови використовували цей текст на захист ідеї про те, що Син (друга Особа Божества) при втіленні (коли «Слово стало тілом», Івана 1:14), «позбавив Себе» божества («понизив Самого Себе»; «умалив» у І. Огієнка; «принизив» в НПУ). З огляду на це стверджується, що, хоча Христос і мав «Божу природу» до Свого втілення, Він «позбавив» Себе цього статусу, перебуваючи у світі.

Незважаючи на популярність таких ідей серед деяких релігійних груп, їх неможливо підтвердити цитуванням цього чи будь-якого іншого тексту Біблії. Однак що саме мав на увазі апостол під фразою «понизив Самого Себе» (2:7), або «спустошив» в англійських перекладах? Оскільки **припускається**, що дієслово «спустошив» (гр. *екеносен*) потребує об'єкта цієї дії, то Христос мав «спустошити Себе» від чогось. Однак, як зазначив Гордон Фі у своєму коментарі до Послання до филип'ян, «Христос не звільнив Себе ні від чого, у тексті просто сказано, що **Він** спустошив **Себе**, Він вилив **Себе**»[1]. В Англійському стандартному перекладі Біблії (ESV), схоже, добре передано це розуміння – там сказано, що Христос «зробив **Себе** нічим». Грецьке слово *кеноо* буквально означає «спорожнити; зробити порожнім, марним або недійсним». Це слово перекладено «втрачає силу» в Римлян 4:14, де Павло сказав, що «віра втрачає силу». Віра не «спорожнила себе» ні від чого, скоріше вона «спорожнила сама себе». Так само, говорячи про смерть Христа так, ніби вона вже відбулася, Ісая написав: «Його [Ісуса] душа була віддана на смерть» (Ісаї 53:12). Що віддав Христос? Свою душу, тобто Самого Себе.

Але як саме Христос «понизив» або «спустошив» Себе, як про це написано у Филип'ян 2:7? «Граматично Павло пояснює "спустошення" Ісуса наступною фразою: "прийнявши образ раба, постав у подобі людини і з вигляду був, як людина"»[2]. На відміну від Адама і Єви, які зробили спробу зрівнятися з Богом (Буття 3:5), Ісус, останній Адам (1 Коринтян 15:45), упокорив Себе і слухняно прийняв роль раба. Як зазначив Н.Т. Райт, «справжнє приниження втілення та хреста полягає в тому, що Той, хто Сам був Богом і ніколи протягом усього процесу не переставав бути Богом, міг прийняти таке покликання»[3].

Хоча цей текст не розкриває, чого саме Христос позбавив Себе, ми можемо бути впевнені, що в Його божественній природі не відбулося жодних змін. Коли Ісус був у світі, Він стверджував Свою рівність із Богом Отцем (Івана 10:30) і дозволяв іншим називати його «Богом» (Івана 20:30; Матвія 16:16). Він також приймав поклоніння, незважаючи на Свої недвозначні повчання, що лише Бог гідний поклоніння (Матвія 8:2; 4:10). Якщо хтось стверджує,

що Ісус не був Богом, перебуваючи на землі, тоді вони роблять Його або шахраєм, або божевільним. Филип'ян 2:7 не навчає, що Христос позбавив себе Своєї божественності. Радше, до Своєї божественності Він додав людяність (Він «постав у подобі людини і з вигляду був, як людина»). Вперше від вічних часів Він підкорив Себе таким речам, як голод, спрага, біль, хвороби та спокуси (Івана 19:28; Євреїв 4:15). Одним словом, Він прийшов у світ як Боголюдина.

3:3 аУ NU-тексті та М-тексті – *які поклоняємося в Дусі Божому.*

[3:12–15] На багато уявних суперечностей в Біблії можна знайти логічні відповіді, прийнявши до уваги, що у двох або кількох текстах Святого Письма можуть вживатися одне й те саме слово або ідея, але в різних значеннях. Якщо чоловік каже своїй дружині: «Добре, що мене не знудило від того екзотичного блюда», а потім, побачивши, що його син влаштував суцільний безлад у своїй кімнаті, шукаючи свій іграшковий світловий меч, каже: «Мене вже нудить від такого безладу», ніхто не звинуватить батька в нечесності. Він явно використав слово «нудить» у двох різних значеннях. Сучасні люди добре розуміють гнучкість мови (і в різних мовах є свої подібні приклади). На жаль, критики натхненності Біблії визнають свободу мови в сучасному світі (і часто самі користуються такою свободою), але не дозволять такої ж свободи стародавнім біблійним авторам.

Замість спроб зрозуміти гнучкість стародавніх мов та їхньої образності, скептики швидко наводять приклади того, що вони вважають кричущими протиріччями в Біблії. Наприклад, у 3:12 апостол Павло написав, що він ще не був «досконалим», а лише через три вірші він називає себе «досконалим» (3:15). Вони стверджують, що Павло суперечив сам собі, заохочуючи своїх братів виявляти стійкість у цьому житті. Проте справа в тому, що Павло використав подібні грецькі слова, які обидва були перекладені «досконалий», у різних значеннях. У першому випадку (3:12) «досконалість» – це бездоганність та ідеальність, яких неможливо досягти в цьому житті. Павло ще не досяг такого стану цілковитої святості й відданості, коли вже не можливо або не потрібно було б прагнути більшого. А «досконалість» або «зрілість» у 3:15 означає духовну зрілість. Павло не почав свій християнський шлях нещодавно; він уже деякий час мужньо йшов ним. І в цьому сенсі він уже був «досконалим» або «зрілим».

Друга причина, чому такі заяви можуть ґрунтуватися лише на невігластві (або не зважанні на факти), полягає в тому, що коли Павло заперечував свою «досконалість», він використав грецьке дієслово *тетелеіомай* у доконаному часі, який передбачає минулу дію з постійними завершеними результатами. Отже, апостол стверджував, що він ще не досяг постійного стану досконалості. Однак у вірші 15 Павло використав прикметник *телеіой*, що означає «дорослий» або «зрілий». Крім того, це саме слово Павло використав також у 1 Коринтян 14:20 і Ефесян 4:13, проводячи явний контраст із незрілістю. Отже, хоча Павло і заперечував, що він повністю досяг досконалості, він стверджував свою духовну зрілість. Тут немає жодного протиріччя. Хоча і вживається та сама основа або корінь слова *телеіос*, але Павло використовував ці слова в різних значеннях, як видно не лише з контексту, але й з граматичного часу, у якому вжиті ці слова в мові оригіналу.

КІНЦЕВІ ПРИМІТКИ

1. Gordon Fee (1995), *Paul's Letter to the Philippians* (Grand Rapids, MI: Eerdmans), стор. 210.
2. *Nelson's Illustrated Bible Dictionary* (1986), Electronic Database, Thomas Nelson Publishers, Biblesoft.
3. N.T. Wright (1986), "αρπαγμός and the Meaning of Philippians 2:5-11," *Journal of Theological Studies*, 37:346, April.